

Висновки. Отже, слід зазначити, що основні фонетичні труднощі для носіїв української мови, пов'язані з особливостями англійської вокалічної системи, становить відсутність редукції голосних в українській мові, виразна повнозвучна вимова голосних і приголосних у сильних і слабких позиціях, плавна акцентно-ритмічна структура слова рідної мови. Різні ритмічні схеми та акцентуаційні норми також спричиняють відхилення від вимовної норми. **Перспектива подальших досліджень.** Зазначені проблеми зумовлюють перспективи подальших досліджень вокалічних систем англійської і української мов та впливу реалізації голосних звуків, зокрема ненаголошених, на просодичні характеристики англійського мовлення носіїв української мови.

Література

- Васильев В. А. English phonetics / В. А. Васильев. – М.: НСПН, 1970. – 324 с. Зиндер Л. Р. Общая фонетика: Учебн. пособие / Л. Р. Зиндер. – 2-е изд. – М.: Высш. школа, 1979. – 312 с. Кодзасов С. В. Общая фонетика: Учебник / С. В. Кодзасов, О. Ф. Кривнова. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 592 с. Комар Л. Вокалічна та консонантна організація фонемних структур іншомовних слів у британській вимовній нормі // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. – № 81 (1). – К:2001. – С. 382-384. Леонтьева С. Ф. Теоретическая фонетика английского языка: Учебник / С. Ф. Леонтьева. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 1988. – 274 с. Торсуев Г. П. Стрoение слога и аллофоны в английском языке. – М., 1975. – 332 с. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української літературної мови. – К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1973. – 237 с. Cruttenden A. Gimson's Pronunciation of English / Alan Cruttenden. – Sixth edition. – London: Arnold, 2001. – 339 p. Fromkin V. An Introduction to Language / Viktoria Fromkin, Robert Rodman, Nina Hyams. – Boston: Cengage Learning, 2011. – 612 p. Jenkins J. The Phonology of English as an International Language: new models, new norms, new goals / Jennifer Jenkins. – Oxford: Oxford University Press, 2000. – 266 p. Jones D. An Outline of English Phonetics / Daniel Jones. – Cambridge: Cambridge University Press, 1967. – 183 p. Mott B. Practical Advice on the Transcription of the Unstressed Vowel System for Non-native Students of English / Brian Mott // Ta(l)king English Phonetics Across Frontiers. – Cambridge: CSP, 2009. – P. 33-43. O'Connor J. D. Better English Pronunciation / James O'Connor. – C.: Cambridge University Press, 1980. – 150 p. Wells J. Overcoming Phonetic Interference / John Wells // Accents of English. – Third volume. – Cambridge: Cambridge University Press, 1982. – P. 118-130.

УДК 811.111'37

ГУЗЕРЧУК О.О.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ПІДБАДЬОРЮВАННЯ В СИСТЕМІ СПОНУКАЛЬНИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ

У статті подано визначення акту підбадьорювання та його місця в системі спонукальних мовленнєвих актів. Розглянуто особливості акту підбадьорювання на основі прагматичного підходу з урахуванням психофізіологічних, функціональних, семантичних характеристик, що дозволяють протиставити його іншим мовленнєвим актам.

Ключові слова: підбадьорювання, спонукальний акт, респонсивний акт, організуючий тип підбадьорювання, гармонізуючий тип підбадьорювання, енергетичний центр, волевий блок.

Гузєрчук О.О. Ободрення в системє иньюнктивных речєвых актов. В статье подается определение акта ободрения и его места в системє иньюнктивных речєвых актов. Рассматриваются особенности акта ободрения на основе прагматического подхода с учетом психофизиологических, функциональных и семантических характеристик, что позволяет противопоставить его другим речєвым актам.

Ключевые слова: ободрение, иньюнктивный акт, респонсивный акт, организующий тип ободрения, гармонизирующий тип ободрения, энергетический центр, волевой блок.

Guzerchuk O.O. Encouragement in the system of injunctive speech acts. The article presents the definition of the encouragement speech act and its place in the system of injunctive speech acts. The author substantiates the peculiarities of encouragement speech act on the basis of the pragmatic approach taking into account psycho-physiological, functional and semantic characteristics which enables to oppose it to other speech acts.

Key words: encouragement, injunctive act, responsive act, organizing type of encouragement, harmonizing type of encouragement, energetic center, volitional block.

Загальновідомим є той факт, що одним з напрямів дослідження сучасної лінгвістики є вивчення мовленнєвих актів. Разом з тим, на сьогоднішній день не існує уніфікованої класифікації мовленнєвих актів: навіть такі дослідники прагматики, як Г. Г. Почепцов, Дж. Остін, Дж. Серль і П. Стросон [Почепцов 2009; Austin 1962; Searle 1978; Strawson 1973] та інші виокремлюють різні класи мовленнєвих актів. При цьому фактично всі вони виділяють спонукальні акти в один із найбільших і найважливіших класів, які охоплюють різні за своєю ілюкутивною силою висловлення: наказ, прохання, порада, вимога, наполегливе переконування, пропозиція, інструкція, повчання, дозвіл, згода, заборона, виклик, веління, пересторога, заохочення, моління, благання тощо [Багмут 1980, с. 4-6]. Як свідчить цей перелік, до одного

класу часто відносять мовленнєві акти, які відрізняються один від одного і ілокутивною силою, і засобами її передачі. Більше того, не існує повного переліку спонукальних актів в цілому.

З огляду на це, **метою** даної статті є визначення статусу і місця висловлень підбадьорювання у системі спонукальних актів. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати таке **завдання**: розглянути найважливіші особливості акту підбадьорювання, які сприяють його виокремленню і протиставленню іншим спонукальним актам. **Об'єктом** статті є висловлення підбадьорювання, а її **предмет** становлять особливості цього мовленнєвого акту, що дають підстави віднести його до спонукальних актів.

Слід звернути увагу на те, що, хоча підбадьорювання як спонукальний акт не підлягало глибокому лінгвістичному аналізу у межах прагматики зокрема і в сучасному мовознавстві в цілому, не можна не визнати значну роль цього явища в житті людини. Так, з точки зору психоаналітика підбадьорювання використовується як основне знаряддя впливу на пацієнта; з погляду викладача – як засіб передачі знань; вихователь застосовує підбадьорювання для корекції поведінки вихованців; актор – як засіб донесення до глядача змісту твору; ритор використовує його, щоб переконати слухачів у правоті свого підходу; представники засобів масової інформації – щоб донести до аудиторії необхідний зміст, передбачивши мовний вплив на адресата в потрібному напрямку і т.д. Однак роль акту підбадьорювання у процесі комунікативної інтеракції не можна заперечувати. Оскільки рушійною силою породження висловлень підбадьорювання є позитивна емоція, яку мовець переживає під час комунікації, воно є досить близьким до акту поради, але останній відрізняється від підбадьорювання більшим ступенем раціональності й «відстороненості» від адресата. У випадку з підбадьорюванням мовець, попередньо оцінивши стан адресата, настільки йому співпереживає, що в нього виникає почуття емпатії [Козяревич 2006], яке і провокує його здійснити даний мовленнєвий акт.

Необхідно зазначити, що лексико-граматичні засоби вираження підбадьорювання, на перший погляд, не відрізняються від інших – адже у більшості випадків висловлення підбадьорювання вживаються у формі імперативу. Разом з тим, абсолютно ясно, що підбадьорювання не є наказом чи вимогою, хоча й наближається до більш досліджених актів, таких, наприклад, як порада, прохання, пропозиція, переконання, які також часто виражаються наказовим способом. Саме через це виникає необхідність у розмежуванні таких актів, що відзначає також А. Й. Багмут [Багмут 1980, с. 4-6]. Однак самі лексико-граматичні засоби, в силу полісемії, не завжди можуть точно визначити намір мовця. Для прикладу можна навести аналіз Д. Крісталом лексичної одиниці *yes* [Crystal 2003], яка може вживатися також як висловлення підбадьорювання, з чого можна зробити висновок про її мовленнєву багатозначність. З вищезазначеного випливає той факт, що для дослідника є релевантним разом з вербальними дослідити просодичні засоби оформлення акту підбадьорювання, які сприяли б його протиставленню іншим мовленнєвим актам спонукальної групи.

Кожен мовленнєвий акт характеризується специфічною ілокутивною силою. Однак ілокуція вказує лише на намір мовця, а не на факт спрямування його зусиль. Аналіз мовного матеріалу показує, що підбадьорювання є мовленнєвим впливом не стільки на інтелект чи емоції адресата, скільки на його вольовий блок. Впливаючи на вольовий блок, адресант через таку дію залучає і інтелект, і емоції адресата. Розглянемо наступну ситуацію:

(1) *Jimmy muttered an oath for the stairs, Bundle behind him, her heart pounding unevenly and an awful feeling of desolation spreading over her... Jimmy peered under the hood. Bill was sitting as he had left him, leaning back. But his eyes were closed and Jimmy's pull at his arm brought no response. "I can't understand it," muttered Jimmy. "But he's not dead. **Cheer up, Bundle. Look here, we've got to get him into the house** [Christie 1981, p. 196].*

Одна з дійових осіб, Бандл, налякана тим, що вона думає, що Білл мертвий. Джиммі переконується в тому, що це не так і намагається підбадьорити Бандл, закликаючи її до того, щоб вона сама мобілізувала свої вольові зусилля і змінила свій психологічний стан на кращий. На початку ситуації можна спостерігати незадовільний стан Бандл, яка його не вербалізує, але все-таки вимагає моральної підтримки з боку Джиммі, що впливає на її енергетичний центр з метою нормалізації свого стану і просить її взяти себе в руки.

У низці випадків підбадьорювання спрямоване на те, щоб адресат мобілізувався і здійснив дію, яка була б йому на користь: (2) *'No... I... oh God, Kezia... please... ' No! It was the anguished*

wail of a heartbroken child, and Kezia felt her friend trembling in her arms. 'Come on, we'll go to my place.' [Steel 2008, p. 233]

Як видно з наведених прикладів, акт підбадьорювання може бути різним з точки зору рушійної сили, якою керується адресант – емпатійним чи раціональним. У разі емпатійного підбадьорювання адресант керується в своєму акті тим впливом, який на нього справив емоційний стан адресата, як це має місце в першій ситуації. Такий вплив можна розглядати як почуття емпатії [Козяревич 2006]. У другій ситуації адресант керується не стільки почуттям, скільки доцільністю здійснення адресатом певної дії і, відповідно до цього, обирає мовленнєву одиницю *come on*. Друге висловлення чітко вказує на те, що пропонується адресату. Такий вид підбадьорювання можна розглядати як раціональний. Отже, можна дійти до висновку, що з точки зору характеру впливу на адресата, фактично інтенції адресанта, підбадьорювання може бути гармонізуючим або організуючим. Наведемо приклад підбадьорювання, що відноситься до гармонізуючого типу.

(3) *He had brought her back to her senses, to a point of control.*

'Maybe you're right. I'm just so... scared, Alejandro. I don't know what to do to hang on anymore... I get this rising panic like bile in my guts.'

'There's nothing you can do, except try to be reasonable and hang in. Try not to panic.'

'What if we run away? Do you think that they'd find him?'

'Yes, eventually, and then they'd kill him on sight. Besides, he'd never do that.'

'I know... The worst of it is that I don't know what to do to help him, how to make it easier for him. He's under so much strain.'

'You can't change that. All you can do is stand by him. And take care of yourself. It's not going to help anyone if you fall apart. Remember that. You can't give up your whole life for him, or your sanity. And Kezia... don't give up yet. Not till they say the word, if they do, and not even then.' [Steel 2008, p. 252]

У даній ситуації друг Кезії, Алехандро, намагається надати їй моральну підтримку через те, що її коханого мають засудити, що вербалізується фразою *he had brought her ... to a point of control*. Кезія розповідає йому про свій незадовільний стан, і адресант, який здійснює акт підбадьорювання, закликає співрозмовницю бути розсудливою, таким чином впливаючи через інтелект на її вольовий блок, чим спочатку гармонізує її стан до задовільного і приводить його до норми. Зрештою адресант намагається вплинути на вольовий блок адресата з метою покращення психоемоційного фону адресата, що Алехандро виражає словами *'You can't change that. All you can do is stand by him'*. У кінці запропонованої ситуації стає очевидним, що адресант досягає перлокутивного ефекту – стан Кезії нормалізується. Тут має місце організуючий акт підбадьорювання.

(4) *'She gave him a quick look and despair seized her. Heavy tears rolled down her cheeks.*

'Oh, how cruel! How can you be so heartless?'

She began to sob hysterically. He gave an anxious glance at the door.

'My dear, do try and control yourself.'

'You don't know how I love you,' she gasped. I can't live without you. Have a pity for me!'

She could not speak any more. She wept without restraint. [Maugham 1969, p. 78]

Розглянемо наступну ситуацію. Кітті – коханка Чарлі, але він одружений і не має наміру розривати шлюб з дружиною, тому пропонує Кітті розстатись. Як проілюстровано у першому висловленні, жінка перебуває у незадовільному психоемоційному стані, що ще до вербалізації її стану підсилено невербальними маркерами – *heavy tears rolled down her cheeks, she began to sob hysterically*, а зрештою виражається і риторичним питанням *How can you be so heartless?* Чарлі намагається вплинути на вольовий центр адресата, кажучи *'My dear, do try and control yourself.'* Адресант у даному випадку прагне гармонізувати негативний стан адресата, намагаючись звести його до задовільного. Чарлі не вдається досягти перлокутивного ефекту, але він все одно старається вплинути на інтелект Кітті опосередковано, через вольове зусилля. Тому в даному випадку має місце гармонізуючий спонукальний акт підбадьорювання.

Отже, на підставі аналізу ілюстративного матеріалу можна дійти **висновку**, що підбадьорювання є комплексним адресантно-орієнтованим психофізіологічним когнітивно-прагматичним мовленнєвим актом раціонально-емпатійної сфери, що характеризується

комплексним вербальним, просодичним і невербальним оформленням, спрямованим на енергетичний центр свідомості адресата з метою мобілізації адресатом своїх вольових зусиль на гармонізацію свого психоемоційного стану та/або здійснення активізуючої дії на свою користь. Підбадьорювання можна класифікувати на такі типи: гармонізуючий та організуючий, що може проходити у декілька етапів. З огляду на це, **перспективи** подальшого дослідження вбачаються у розробці більш детальної класифікації висловлень підбадьорювання на основі виділення лексичних, граматичних, стилістичних та просодичних засобів їхньої організації.

Література

Багмут А. Й. Інтонація як засіб мовної комунікації / А.Й. Багмут, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник. – Київ: Наукова думка, 1980. – 243 с. *Козяревич Л. В.* Вербальні і невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англійської прози ХХ століття): дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Л. В. Козяревич. – К., 2006. – 191 с. *Почепцов Г. Г.* Избранные труды по лингвистике: [монография] / Г. Г. Почепцов. – Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2009. – С.421-422. *Austin J.* How To Do Things With Words / J. Austin. – Oxford: Oxford University Press, 1962. – 166 p. *Christie A.* The Seven Dials Mystery / A. Christie. – Toronto; New York; London; Sydney; Auckland: Bantam Books, 1981. – 217 p. *Crystal D.* The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 500 p. *Maugham S.* The Painted Veil / S. Maugham. – Harmondsworths, Middlesex, England: Penguin Books Ltd, 1969. – 238 p. *Searle J.* What is a Speech Act? / J. Searle // Introduction to Philosophical Inquiry. – N.Y., 1978. – P. 531-547. *Steel D.* Golden Moments / D. Steel. – London: Sphere, 2008. – 380 p. *Strawson P.* Austin and Locutionary Meaning / P. Strawson // Essays on J. L. Austin, Oxford: Clarendon Press, 1973. – P. 46-68.

УДК 811.111'373:82-1"19"(73)

ГУЛИДОВА І.С.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ФУНКЦІ ПИСЛІВ'ІВ ТА АФОРИЗМІВ В АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглядаються функції прислів'їв та афоризмів у сучасній американській поезії. Прислів'я й афоризми як знаки загаданих та описаних у тому чи іншому поетичному творі ситуацій та відношень сприяють кращому розумінню авторського замислу, а їх функція у поетичному тексті значним чином визначається їх позицією в самому тексті. Крім цього, вони є ефективним засобом комунікації та розстановки смислових акцентів у віршованому творі.

Ключові слова: прислів'я, афоризм, знак ситуацій, сильна позиція тексту.

Гулидова І. С. **Функции пословиц и афоризмов в американских поэтических текстах ХХ века.** В статье рассматриваются функции пословиц и афоризмов в современной американской поэзии. Пословицы и афоризмы как знаки упомянутых и описанных в том или ином поэтическом произведении ситуаций и отношений способствуют лучшему пониманию авторского замысла, а их функция в поэтическом тексте значительным образом определяется их позицией в самом тексте. Кроме этого, они являются эффективным способом коммуникации и расстановки смысловых акцентов в поэтическом произведении.

Ключевые слова: пословица, афоризм, знак ситуации, сильная позиция текста.

Gulidova I. S. The functions of proverbs and aphorisms in American poetry of the 20th century. The article addresses the issue of proverbs and aphorisms functioning in modern American poetry. It is argued that proverbs and aphorisms, as markers of various situations and relations portrayed in a poetic text, facilitate a better understanding of an author's message. Their functions in poetry are to a great extent predetermined by their positions in a piece of poetry. Moreover, proverbs and aphorisms are an affective means of communication and sense bearing elements positioning.

Key words: proverb, aphorism, situational marker, strong position in a text.

Вивчення прислів'їв та афоризмів є одним з пріоритетних напрямків серед кола питань загальнофілологічного характеру. Незважаючи на багатовікове існування, вони є об'єктом постійного інтересу з боку науковців, які досліджують їх дистинктивні риси [Манякіна 1980; Пирогов 2005], принципи семантико-структурної організації [Ахундова 1986; Барли 1984; Швачко 2002]. Окремим напрямком вивчення паремій є їх роль у художніх текстах [Прутчикова 2004; Савенкова 1999]. Водночас питання функцій прислів'їв та афоризмів у поетичному тексті залишається недостатньо дослідженим. Існують лише поодинокі праці, присвячені цій проблематиці [Савенкова 1999]. Саме це і зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Метою статті є висвітлення функціональних особливостей прислів'їв та афоризмів у сучасній американській поезії. **Об'єктом** дослідження виступають прислів'я та афоризми американських поетичних текстів ХХ століття. **Предмет** аналізу становлять функції прислів'їв та афоризмів у сучасній американській поезії ХХ століття. **Матеріалом** дослідження слугують друковані тексти американської поезії ХХ століття загальним обсягом близько 6226 сторінок.